

Zempléni Lovas Egyesület
Lívják Emília
3950 Sárospatak, Végardói út 77.

Sárospatak Város Önkormányzatának
Képviselő- testülete
3950 Sárospatak, Rákóczi utca 32.

Tisztelt Képviselő- testület!

Ebben az esztendőben II. alkalommal rendezünk kardvívó versenyt és először kerül sor a Botkői csata sárospataki megjelenítésére, mely a Pünkösdi Szent Erzsébet napok programsorozatához illeszkedve 2014. június 6-7-8. napján szervezünk meg. Reményeink szerint a hagyománnyá váló látványos és mozgalmas történelmi játék nemcsak városunk lakónak nyeri el tetszését, és egyre többen látogatnak el Sárospatakra a pünkösdi időszakban. Az alábbiakban a rendezvény történelmi háttéréről szeretném tájékoztatni Önöket, illetve a tervezett esemény részleteit mutatom be.

A belbéke és belrend helyreállításának folytatása és legközelebbi teendője gyanánt Mátyás a Felvidéken még mindig garázdálkodó csehek megfékezését tekintette. Itt már sem a jó, sem a kemény szó nem sokat használt, s így nyomban fegyveres kézzel kellett közbevágni.

Mint már fentebb említettük, Giskra csakhamar megbánta tettét, hogy Strassnitzon Mátyásnak hűséget esküdött, mert látván a fiatal király tetterejét, attól tartott, hogy a Felvidéken bitorolt remek szép birtokait hamarosan elveszíthetné. Ebben az időben ugyanis már ismét Zemplén, Sáros, Szepes, Gömör, Zólyom, Liptó, Árva, Trencsén és Túróc megyék legnagyobb része őt uralta, ahol Kassára, Sóvárra, Szécsre, Zólyomra és Besztercebányára, mint kiválóan megerődített helyekre támaszkodott, amelyekhez utóbbi időben még két újonnan épített erősség, a borsodmegyei Galgóc és Vadna járult. Katonái, akik egymást „bratrik“-nak (testvérkéknek, Brüderrotten, fratres, slavice brati), nevezték, úgy mint eddig, most is rablásból éltek, az egész Felvidéket kényük-kedvük szerint pusztították, sőt utóbbi időben már Pest környékére is ellátogattak, úgy, hogy rablócsapatjaikat és az általuk felperzselt helységek füstjét Budáról egészen jól lehetett látni.

E miatt Mátyás március 27-én és 29-én kelt leveleiben panaszt tesz Podiebrad előtt Giskra és rabló hadai ellen s egyszersmind felszólítja, hogy az ellenük megindítandó háború céljaira, általa megtérítendő költségek mellett, 500 cseh zsoldos lovast fogadjon fel egy arra alkalmas kapitány vezetése alatt.

Még mielőtt ez a had megérkezett volna, Mátyás megtudta, hogy Giskra épp Lengyelországban van, hogy Kázmér királyt a magyar trón elfoglalására unszolja, de az a német lovagrenddel háborúban állván, ezúttal minden újabb bonyodalom felidézésétől tartózkodott.

Mátyás Giskra távollétét felhasználandó, a cseh zsoldosok megérkeztét meg nem várva, Rozgonyi Sebestyén főlovászmestert Felső-Magyarország kapitányává kinevezvén, megfelelő sereg gyűjtésével bízta meg és azt április 11-én útnak indította a cseh rablók ellen. Egyúttal a felföldi városokhoz is felhívást intézett, hogy az említett kapitányt egész erejükkel támogassák.

Rozgonyi Egerben Héderváry László püspök bandériumával egyesülve, mindenekelőtt Vadna megvívását tűzte ki célul. A még teljesen el nem készült erősség körülvételét az egri püspök vállalta magára, míg Rozgonyi a vár alatt tanyázó cseh csapatot támadta meg. Ennek

parancsnoka, Valgata, rövid ellenállás után a túlerővel szemben felvett küzdelmet feladni kénytelen és csakhamar a vár védő falai mögé húzódik vissza. Itt azonban hamar az a meggyőződés vesz rajta erőt, hogy az új, még teljesen el nem készült várfalak hosszabb időre biztos menedéket nem nyújtanak neki, miért is a parancsnoksága alatt álló csapatokkal újból kitör a várból és nem kis veszteséggel keresztülvágja magát a magyar körülzáró seregen s Galgóc alá húzódva, az ott tanyázó Komorovszkyval egyesül. A csak csekélyszámú védőrség által megszállva maradt Vadnát Héderváry László három órai szívós küzdelem után beveszi s azután a csehek közül hetet összevagdaltat, a többieket pedig foglyul ejti.

Ezek után a két magyar vezér Galgóc felé vette irányát, de a csehek a még szintén teljesen el nem készült vár falaiban nem bízva, nem várják meg a magyarok odaérkezését, hanem a Rima völgyén fölfelé Szécs felé vonultak. Itt Héderváry 700 főnyi lovasból álló elővédével április 24-én elérvén őket, nyomban rohamot intéz ellenük, mialatt Rozgonyi is megérkezik lovasságból és gyalogságból álló főcsapatával s azt több csoportba osztva, az ellenség oldalába irányítja. A siker teljes volt. A csehek egy része felkoncoltatott, 250 – köztük Valgata is – fogságba került, a megfutamodottak legnagyobb részét a rablásaik miatt felbőszült nép verte agyon és csak kevésnek sikerült Komorovszky vezetése alatt megmenekülnie.

Ez a fényes siker oly buzdítólag hatott az egész környékbeli lakosságra, hogy május 19-én 5000 kereszttel ellátott fegyveres paraszt csatlakozott Rozgonyi és Héderváry csapataihoz. Majd nemsokára Magyar Balázs is hozott oda egy nagyobbára borsodi és abaujvári pórokból alakult királyi csapatot, amikor is a három vezér, nehogy az ellenségnek idő engedessék hadainak összegyűjtésére, haladék nélkül megindult Kassa felé, s itt a várostól délnyugatra elfolyó Mészla völgyében újonnan épített Mészlyét (alighanem a későbbi Mészlókát) fogták ostrom alá. Ez az erősség mindjárt az első rohamra megadja magát, amelynek 400 főből álló védőrsége irgalom nélkül felkoncoltatott.

Ezek után Gálszécsre s ennek megvétele után Sáros Patakra indult a magyar sereg, ahol Telefűz és Axamit parancsnoksága alatt 2000 gyalogos és 500 lovas tanyázott. A két sereg a várostól északkeletre fekvő Ardó és Botkő között a Bodrog mentén ütközött össze. A csehek egy ideig szívósan tartják magukat, de aztán a túlerő által elnyomatva, ellenállásuk végkép megtöretik. 600 cseh, köztük Axamith holtteste fedte a csatateret, 200 pedig fogságba került, akiket Rozgonyi Valgatával együtt Budára küldött a királyhoz. A cseh sereg többi része elszéledt, de a föld népe által nagyobbbrészt felkoncoltatott; csak Telefűznek sikerült 200 gyalogossal és 14 lovassal megmenekülnie, útját Sáros felé vevén. Az egri püspök ide is követte őt, útközben Jászó megszállására is adván parancsot. Az itteni várnagy, Uderszky, látva, hogy itt nem tarthatja magát, a berzevicei várba vonult vissza, mire Jászó másnap megadta magát. Ugyanezt tette nemsokára Sáros is, mire a magyar sereg Berzevice alá vonult, amelyet útközben Uderszky már szintén elhagyott volt. Ezt a várat Rozgonyi 400 forintot vette meg az ott visszamaradt csehektől, mely összegnek megtérítése ellenében az Berzeviczi Istvánnak adatott át, kit a király utóbb oda várnagynak nevezett ki

Sebestyén győzelme akkora örömet szerzett mindenkinek, hogy a csehek rablásainak oly sok éven át kitett többi terület felszabadításáért sokan ingyen vállaltak katonáskodást, sőt, a lelkesedés mindenkit úgy elfogott, hogy a parasztnépből körülbelül ötezer ember önként fegyvert fogott, bal mellére varrva a kereszt jelét viselte, hogy másokat is buzdítson e szent vállalkozásra. Ezek Sebestyén és Magyar Balázs mellett gyűltek össze; a pünkösd előtti harmadik napon bámulatos gyorsasággal bekerítették Mészlóka kastélyát, amelyet amazok régebben az isteni szűz temploma mellett építettek fel és nagy őrséggel láttak el (ez Kassától háromezer lépésre feküdt), és akkora hévvel kezdték ostromolni, hogy a támadást abba sem hagyták addig, míg az erődítményt be nem vették. Az odabent tartózkodó négyszázat az utolsóig leölték; egyetlen asszonyka maradt meg, akinek nemére való tekintettel

megkegyelmeztek. (125) Sebestyén, fivére, László, és Magyar Balázs úgy vélte, hogy e nagy siker és lelkesedés közepette nem állhatnak meg; pütkösd táján megtámadták és erővel elfoglalták Gálszécs cseh erősséget. Ezután Talafusz és Axa mit jeles rablóvezérek ellen indították a táborát, akik Sárospatakat és a különböző kastélyokat tartották; Sárospataknál ütköztek meg mindkettővel. Rozgonyi Patakon megjelenvén, táborát azon hegy alatt üté föl, melly a rajta megtelepült királyi seregektől Királyhegy nevet nyert, s innen kormányzá az ütközetet, pánczélos bajnokait pedig az átellenben dél felé fekvő hegyen telepíté meg, melly azért Pánczélhegy nevet visel. Pütkösd első napján Ardó falu és a Botkó nevű domb mellett ütközött meg... Mivel azonban Talafusz mellett mindössze kétezer cseh volt, a nagy tömeg rohamát nem viselhette el; nem volt hosszú a csata, jóllehet az elején nagyon véres; hatszázat azonnal megöltek közülük, 200-at pedig elfogtak (több száz esett fogságba), akiket Rozgonyi Valgatával együtt győzelmi ajándékkul Budára küldött a királyhoz.. Mivel a többi elmenekült, azokon a parasztok dühöngték ki magukat. Végül is a kétezer cseh közül alig említenek 200 megmenekültet. Axa mitot az ütközetben ölték meg. Azt mondják, Talafusz mindössze tizen négy lovassal szaladt el. Talafusz pedig, aki előzőleg vereséget szenvedett, hazament Csehországba. Mivel senkihez sem volt hű, azt mondják, akkora nyomorra jutott, hogy a piacon tányérozott, és olykor egy fityingje is alig akadt, amiből a kocsmában egy kis húst vehetett volna. (250) Így adta meg tehát álnokságának és latorkodásának árát a gazfickók fejedelme. (230) Egyedül a kiváltképpen ravasz, tapasztalt és bátor lelkű Giskra maradt hátra; ez a fejedelem jellemét kiismerve, mivel tudta, hogy erőben alatta marad, úgy gondolta, hogy tettett jóindulattal kell vele tárgyalnia, hiszen nem őt akarta felülmúlni jótekonyságban, hanem magát és övéit megmenteni csalafintasággal. A király ellene készülő támadását és a magyarok gyűlöletét egy kurta levéllel elhárította: A néhai László király iránti nagy szeretetem miatt kezdtem latorkodásba és útonállásba, nemes király, isten engem úgy segéljen, kelletlenül; Erzsébet királyné hívott be engem a túlsó Magyarország e részébe, és adta azt nekem, hogy az utószülött királyságának jogát a lengyellel szemben megvédjem. Ezután gazfickók mindenféle bandája jött a nyomomban, és nagy szabadságot adva nekik szívesen bebocsátottam ezeket, hogy a rám bízott tartományt a lehető legalkalmasabban megvédhessem. (235) Amennyire rajtam állt, nem kevésbé eltökélt, mint hű lélekkel cselekedtem ezt. A polyákokat sokszor megvertem; atyáddal kétszer csaptam össze, nem annyira légióim erejének, mint a féltékeny magyarok árulásának köszönhetően sikerrel. A rám bízott országrészt mindeddig megtartottam a hatalmamban, és ha László még élne, az ő fennhatósága alatt meg is tartanám. Most viszont, amikor azt látom, hogy ő meghalt, te pedig a mennyei istenség segítségével minden várakozás ellenére a tömlőcből a királyi felség csúcsára emelkedtél, nem vetkőztem ki emberségemből, és nem hagyott el a józan eszem, hogy a magyarok ellen továbbra is erőszakoskodni, az örökkévaló akarata ellen rugdalózni akarnék. Jól tudom, mennyit érnek atyád erényei és érdemei, mennyit fivéred méltatlan halála és a te nemes tulajdonságaid, koraérett bölcsességed. Bátor lélekkel elkergetted és megsemmisítetted azokat a kalózkodó testvériségeket, amelyek itt az én védnökségem és nevem alatt szélteben-hosszában fosztogattak; egyedül Giskra maradt hátra, mind a mai napig ellenfeled, aki, nem is tudod, milyen sokat tart Mátyás diadalairól és tekintélyéről. (240) Ezért, hogy dicsőséged és győzelmed első próbáit az istenségek akarata ellenére ne nehezítsem, tudd meg, föltettem magamban, hogy tartományomból önként távozom, engedelmeskedem Mátyás diadalmas jobbjának, és bárhol a világon teljesítem parancsait, fogadom megbízottait, és önként visszaadok minden várost és községet.

Giskra nem csalódott reményében és ötletében. A király elolvasta a levelet, úgy gondolta, hogy sokkal illőbb dolog, ha az ellenség fegyverrel győzi le, mint ha jóindulattal, tüstént követeket indított hozzá, hogy azok vegyék vissza a városokat, a távozni készülő Giskrát az ő nevében tartóztassák, és helyezzenek kilátásba remek feltételeket és mindenféle bőséges

adományt. A küldöttek elintézték a feladatukat, rendezték az ügyet, és Giskrát sértetlenség ígéretével elvitték a királyhoz. Ő kegyes és víg tekintettel e szavakkal fogadta: Hidd el nekem, Giskra, hogy sohasem fogsz engem jóindulattal legyűzni; hitvány dolog, ha király csatában szenved vereséget, de hitványabb, ha jóságban; sőt, a királlyal szemben szerzett érdemnek uzsorakamatra kiadott tőkének kell lennie, hogy a felséges méltóság illendőképpen fennmaradjon. Jól ismerem hűségedet és erényeidet. És mert te, Giskra, a kevesek közé tartozol, nem engedem, hogy más szolgálatába lépj. Katonáskodj ugyanazzal a hűséggel Mátyás vezérlete és jogara alatt, mint egykor Lászlónak. (245) Azért, mert harc nélkül visszaadtad, ami a mienk, hogy úgy döntöttél, nem fogsz több gondot okozni, amiért velünk inkább nagylelkűségben, mint ütközetben akartál megmérkőzni, halld először ezt a te Mátyásodtól: Vedd vissza Lippa és Zólyom városát, fogadj el ajándékba 25 ezer aranyat, vállalj nagy tisztességű rokonságot Magyarország főnemeseivel, és katonáskodj velem jókedvvel. Giskra zavarba jött a fejedelmi nagylelkűségtől, mivel inkább büntetésre, mint nagyszerű adományokra tartotta magát méltónak, könnyekre fakadt, és kevés szóval válaszolva szent esküvéssel a leghívebb örök engedelmességet ígerte és fogadta a királynak. Néhány hónap múlva kiválasztotta magának az előkelő főnemesnek, Ország Jánosnak több lánya közül az egyiket, akivel ünnepélyes külsőségek között házasságot kötött, és a királynak ígért hűségét haláláig szentül megtartotta.

Programtervezetünk a 2014. évi rendezvényre:

Június 06.péntek

07.00. A szervezők általi végleges jóváhagyása, igazítása a terepnek. Eligazítás.

09.00. A II. sárospataki kardvívó versenyen résztvevők megérkeznek, nekik külön eligazítást tartanak a verseny szervezői.

10.00. Verseny elődöntőinek megrendezése

13.00 Ebéd

14.00 Középdöntők és döntő

16.00 Eredményhirdetés

17.00 A csatarekonstrukcióban résztvevő helyi önkéntesekkel megbeszélés és beosztásuk tisztázása.

Vacsora: az eltérő beérkezések miatt egyénileg.

Takarodó: legkésőbb 23.00.

Június 07. Szombat

06.30. Ébresztő

07.00. Reggeli.

07.30. Fegyver vizsgálat. Azon fegyvereké, amik előző nap nem lettek bevizsgálva, illetve a már bevizsgáltak jelöléseinek futólagos ellenőrzése.

08.00. Eligazítás.

08.30 09.30-ig felkészülés és beöltözés a délelőtti bemutatókra.

10.00 –12.00 között bemutatók.

Szálfegyverek bemutatója. Hatásbemutató, a fegyverek használata.

Zúzó fegyverek. Hatásbemutatók, a közelharc fegyvereink bemutatása használat közben.

Íjász és tűzfegyver bemutató (lőfegyverek csak akkor, ha a tűzerek bevállalják és biztonsággal megoldható).

Mindazon fegyverek és technikák bemutatása, amik a csatában nem vesznek részt, illetve nem alkalmazhatók. Például birkózás, tör harc, vívó iskolák. A látogatók rendelkezésére állnak: autentikus vásározók, bőrösök, tímárok, fazekasok, fegyverkovácsok stb. Lesz középkori italokat és ételeket árusító kocsma sátor.

A délelőtti bemutatókkal párhuzamosan a közönség a tábori életképeket is látogatja. Természetesen gondoskodunk róla, hogy csak a számukra kijelölt területeken tartózkodhassanak.

12.00 . Ebéd. A helyi önkéntesek megérkezése és pontosítás. Fegyverek kiosztása.

13.00. Főpróba I. Mindenkinél kötelező, akik részt vesznek a csatában!

15.00. Pihenő. A hibák megbeszélése illetve a mozgások rögzítése.

16.00. Főpróba II.

17.30Az alegység parancsnokokkal és a helyettesekkel a terület bejárása, mozgások zászló jelzések és időzítések rögzítése.

A narráció pontosítása, a hangosítás menetrendjének rögzítése.

19.30. Vacsora.

20.00 Takarodó, kulturált verbális kommunikáció, kollegiális szupervízió.

Június 08. Vasárnap

07.00 Ébresztő, reggeli, öltözés.

08.30 Felkészülés és beöltözés a délelőtti bemutatókra.

09.30 Szálfegyverek bemutatója. Hatásbemutató, a fegyverek használata.

Zúzó fegyverek. Hatásbemutatók, a közelharc fegyvereink bemutatása használat közben.

Íjász és tűzfegyver bemutató (lőfegyverek csak akkor, ha a tűzterek bevállalják és biztonsággal megoldható).

Mindazon fegyverek és technikák bemutatása, amik a csatában nem vesznek részt, illetve nem alkalmazhatók. Például birkózás, tör harc, vívó iskolák. A látogatók rendelkezésére állnak: autentikus vásározók, bőrösök, tímárok, fazekasok, fegyverkovácsok stb. Lesz középkori italokat és ételeket árusító kocsmasátor.

12.00 Ebéd.

13.00 Felkészülés a Szent Erzsébet menet kíséretére.

14.00 Résztvétel a felvonulásban.

16.00. Gyülekezés a csatára, a megindulási helyek elfoglalása.

17.00. Csata.

17.45 Elkészítés a közönségtől és levonulás.

18.30-ig a közönség a tábor bejárhatja. Természetesen a szokásos rend szerint.

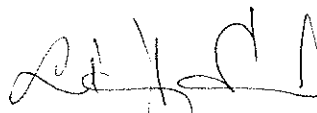
19.00. Táborbontás, a maradék kivételével.

Készítette: Vismeg István

Kérem a tájékoztató szíves tudomásul vételét!

Üdvözlettel:

Sárospatak, 2014. május 19.

Lívják Emília